

Den perfekte købmandskurv

Engang var spånkurven
lige så almindelig som
Madam Blå

Af Ulla Danielsen
Journalist

I gamle dage tog man en spånkurv på armen, når man skulle til købmanden eller i Brugsen efter kolonialvarer.

Ja, selv i de tidligste udgaver af Irma-pigen er det tydeligt at se, at hun har en spånkurv på armen. Spånkurven havde sin storhedstid som den mest almindelige indkøbskurv fra 1890'erne til omkring 1950. Den var en del af hverdagen – og ligeså almindelig som Madam Blå. I dag er spånkurven helt ude af billedet som brugsting i hverdagen, selvom den var – og er – noget nær den perfekte købmandskurv. Men i Allerød går der en tredje generations indvandrer rundt og elsker

spånkurve. Han samler på dem. Skriver om dem. Og han drømmer om dem om natten. Det er der en forklaring på, for Per-Olof Johanssons svenske aner inkarnerer så at sige spånkurvens historie. Faderen, der var af svensk afstamning, havde en lille spånkurvefabrik i Allerød. Medarbejderne talte svensk, og en ældre bror kan stadig flette en spånkurv af fyrrespåner. Men Per-Olof Johansson selv tager sig mest af at være spånkurvens "storyteller" for nu at bruge et udtryk, der er oppe i tiden. Per-Olof Johansson har skrevet en bog om spånkurve, som er på træpallerne, og han har i mange år haft artikler om sin passion liggende på internettet.

Husflid fra Dalarna

Per-Olof Johansson, der er 66 år, fortæller til Husflid, at hovedparten af de spånkurve, der blev solgt

FAKTA

Spånkurven kom også til USA

I 2008 fik Per-Olof Johansson en mail fra møbelfabrikken Sandberg Furniture i Los Angeles i USA. Familien vidste, at den stammede fra Sverige, og at deres virksomhed i USA var begyndt som en spånkurvefabrik, men det var stort set også alt, hvad man vidste. Firmaet havde opdaget en artikel på internettet, som Per-Olof Johansson havde lagt ud i 1995 på engelsk. Per-Olof Johansson kunne fortælle familien meget om deres historie, som de nulevende familiedemedlemmer ikke kendte til, bl.a. hvor i Sverige de stammede fra – og at en mand på et fotografi i familiens eje var deres oldefar.

Per-Olof Johansson sætter den indre joure i, 1963. (Foto: poj)

i Danmark fra begyndelsen af 1900-tallet til omkring 1970, blev produceret på hans fars fabrik i Allerød eller Lillerød, som det hed dengang. Mange spånkurve blev indført fra Sverige uden hank. Så fyldte de ikke så voldsomt meget under transporten, og hankene blev sat på i Lillerød. Ifølge Per-Olof Johansson begyndte man at producere spånkurve i Dalarna i Sverige omkring 1830. Inspirationen til designet er måske kommet fra Finland. Spånkurve fra Dalarna blev fremstillet som husflid og solgt i hele

En håndfuld familiemedlemmer samlet i Lillerød 2008 for at få lært "at flette en spånkurv". Per-Olof nøjes med at servere kaffen og kanelsneglene. Foto: poj

FAKTA

En umulig hobby

Mange læser Per-Olof Johanssons artikler om spånkurve på internettet, og det hænder, at folk kontakter ham.

De vil gerne flette spånkurve som en fritidshobby, og hvor kan man købe materialerne, spørger de. Men det er slet ikke så let at få tag i fyrrespåner, forklarer Per-Olof Johansson.

En traditionel spånkurv blev fremstillet af fyrretræsspåner, der kunne være fra fire-ti centimeter brede.

Først flettede man bunden, og derefter flettede man opad med hjørner og pressede kurven lidt i facon. For oven blev kurven holdt sammen med to noget kraftigere spåner. Disse blev holdt på plads med metaltråd. Spånkurve er udstyret med hank.

Spånerne til en spånkurv skal, for at have den fornødne styrke, helst være fra gamle fyrretræer på måske 100 år. Og de er ikke sådan at opdrive. Nogle har dog forsøgt sig med at erstatte fyrrespån med bl.a. palmeblade og bambus.

Læs mere www.per-olof.dk/splintde/splintde.htm

Sverige - men især i og omkring Stockholm.

Ofte havde kurvemagerne råmaterialerne med sig. Mange arbejdede sammen om at fremstille disse kurve af brede flækkede fyrrespåner, men kun en person flettede selve kurven. Omkring 1845 blev spånkurveproduktion også taget op i Skåne, og i det sydsvenske fandt man på at rationalisere processen.

Derfor er der forskel på spånkurve fra Dalarna og Skåne. De første er husflid, sidstnævnte en tidlig form for massefremstilling.

Kurvemagerne rejste ud og solgte deres spånkurve i Danmark, Norge, Tyskland og England. Herhjemme

blev de svensk fremstillede spånkurve ligefrem et regeringsanliggende, fordi de blev opfattet som konkurrence til den hjemlige danske kurveproduktion.

Derfor fik de svenske spånkurvemagere forbud mod at rejse rundt og sælge deres kurvekram, og sådan gik det til, at Per-Olof Johanssons slægt slog sig ned i Danmark.

Navnet blev ændret til Johansen, og så kunne man ellers markedsføre kurven som den eneste danskproducerede spånkurv. Alle var glade. Sådan da. For da en datter overtog forretningen i 1933 blev navnet igen ført tilbage til Johansson.

Spånerne i denne kurv er ikke spåner - men maghognifiner. Udført af Arne Johansson i 1970'erne. Foto:poj

Uden for værkstedet 1921. Fr.v.: Esther Johansson fletter op, Lille-Alma kringskærer, det samme gør Anna Bengtsson, og Smedens Alma sætter ydre joure på.